

John Steinbeck

ΤΑ ΛΙΒΑΔΙΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

John Steinbeck

Τα Λιβάνια του Ουρανού

Μετάφραση Μιχάλης Μακρόπουλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΛΙΒΑΔΙΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

Τίτλος πρωτοτύπου: *The Pastures of Heaven*

Συγγραφέας: John Steinbeck

Μετάφραση: Μιχάλης Μακρόπουλος

Επιμέλεια: Εύα Καλειύρα

© Estate of Elaine A. Steinbeck

© 2015, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., για την ελληνική γλώσσα

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2015

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-569-318-3

1

Όταν χτίστηκε η Ιεραποστολή του Καρμέλ¹ στην Άνω Καλιφόρνια, γύρω στα 1776, μια νύχτα είκοσι προσήλυτοι Ινδιάνοι αποσκίρτησαν από τους κόλπους της Εκκλησίας και το πρωί έλειπαν όλοι απ' τις καλύβες τους. Εκτός απ' το ότι ήταν κακό προηγούμενο, τούτη η ασήμαντη απόσχιση παρέλυσε τη δουλειά στα αργιλωρυχεία όπου φτιάχνονταν πλίνθοι.

Ύστερα από ένα συμβούλιο των εκκλησιαστικών και πολιτικών αρχών, ένας Ισπανός δεκανέας μ' ένα έφιππο απόσπασμα κίνησε για να επαναφέρουν αυτά τα παραστρατημένα τέκνα στην αγκάλη της Μητέρας Εκκλησίας. Για τον ουλαμό το ταξίδι ήταν δύσκολο μέσ' από την Κοιλιάδα Καρμέλ και στα βουνά παραπίσω, και το δυσκόλεψε ακόμα πιο πολύ το ότι οι φυγάδες αποδείχτηκαν διαβολικά πανούργοι στο να σκεπάζουν τα ίχνη τους. Πέρασε μία βδομάδα προτού οι στρατιώτες να τους βρουν, αλλά τελικά τους τσάκωσαν να κάνουν αποτρόπαια πράγματα στον πάτο ενός φαραγγιού με

1. Μια από τις φραγκισκανικές ιεραποστολές που ίδρυσαν οι Ισπανοί στην Καλιφόρνια. Χρονολογείται από το 1771 και αρχικά ήταν γνωστή με την ονομασία Ιεραποστολή Σαν Κάρλος Μπορομέο.

φτέρες, όπου ένα ρυάκι κυλούσε· μ' άλλα λόγια, οι είκοσι αιρετικοί κοιμούνταν μακάριοι του καλού καιρού.

Έξω φρενών οι στρατιώτες τούς άρπαξαν και αδιαφορώντας για τα ουρλιαχτά τους τους έδεσαν με μια μακριά και λεπτή αλυσίδα. Έπειτα η φάλαγγα έκανε μεταβολή και κίνησε ξανά για το Καρμέλ, ώστε να δώσει στους δύσμοιρους νεοφώτιστους μια ευκαιρία να μεταμεληθούν δουλεύοντας στα αργιλωρυχεία.

Αργά το απομεσήμερο της δεύτερης μέρας ένα μικρό ελάφι τινάχτηκε μπρος στον ουλαμό και χάθηκε πάνω από ένα ύψωμα. Ο δεκανέας βγήκε από τη φάλαγγά του και το κυνήγησε έφιππος. Το βαρύ του άλογο πάλευε ν' ανέβει την απότομη πλαγιά· θάμνα –αρκτοστάφυλοι– ξέγδερναν το πρόσωπο του δεκανέα, αλλ' αυτός ριχνόταν με πείσμα πίσω από το βραδινό του γεύμα. Μετά από λίγα λεπτά έφτασε στην κορφή του υψώματος κι εκεί στάθηκε κυριευμένος από δέος μπρος στην εικόνα που αντίκρισε: μια μακριά κοιλάδα με πράσινη νομή όπου ένα κοπάδι ελάφια έβοσκε. Το υπέροχο αυτό βοσκοτόπι είχε ωραίες βαλανιδιές και οι λόφοι το αγκάλιαζαν ζηλόφθονα, προφυλάσσοντάς το απ' την ομίχλη και τους αγέρηδες.

Ο δεκανέας μας, άνθρωπος της αυστηρής πειθαρχίας, ένιωσε αδύναμος μπρος σε τούτη τη γαλήνια ομορφιά. Αυτός, που 'χε κομματιάσει με το μαστίγιό του μελαψές ράχες, που ο άπληστος και ληστρικός αντρισμός του έφτιαχνε μια νέα ράτσα στην Καλιφόρνια, τούτος ο

γενάτος κι άγριος κομιστής του πολιτισμού, κατέβηκε από τη σέλα του κι έβγαλε το κράνος του.

«Παναγιά μου!» ψιθύρισε. «Δω πέρα είναι τα λιβιάδια του ουρανού όπου ο Κύριος μας οδηγεί».

Οι απόγονοί του είναι σχεδόν λευκοί τώρα.² Μπορούμε μονάχα να φανταστούμε το ιερό αίσθημα που τον κατέλαβε μπρος σε τούτη την ανακάλυψη, όμως το όνομα που 'δωσε στη γλυκιά κοιλάδα μες στους λόφους παραμένει. Είναι γνωστή ως τα σήμερα με την ονομασία *Las Pasturas del Cielo*.

Κατά σύμπτωση, κείνη η γη δεν εκχωρήθηκε απ' το βασιλιά. Κανένας Ισπανός ευγενής δεν έγινε ιδιοκτήτης της δανείζοντας τα λεφτά του ή τη γυναίκα του. Για πολύ καιρό έμεινε λησμονημένη μες στην αγκάλη των λόφων της. Ο Ισπανός δεκανέας, κείνος που την ανακάλυψε, δεν έπαψε να σχεδιάζει να ξαναπάει εκεί. Όπως οι πιο πολλοί βίαιοι άντρες, πρόσμενε με καημό μια μικρή περίοδο γαλήνης προτού να πεθάνει – που θα τη ζούσε σ' ένα πλιθόσπιτο, μ' αγελάδες να τρίβουν τη νύχτα το μουσούδι τους πάνω στους τοίχους του και μ' ένα ρυάκι να κυλά παραδίπλα.

Μια Ινδιάνα ωστόσο τον κόλλησε σύφιλη, και όταν

2. Τότε ήταν μιγάδες, μιας και πήγαινε με Ινδιάνες.

το πρόσωπό του άρχισε να πέφτει, κάποιοι καλοί φίλοι τον έκλεισαν μέσα σ' έναν παλιό αχερώνα ώστε να μην τη μεταδώσει και σ' άλλους, και εκεί πέθανε γαλήνια, γιατί η σύφιλη, αν και τρομερή στην όψη, για τον ξενιστή της δεν είναι κακός φίλος.

Ύστερα από πολύ καιρό λίγες φαμίλιες αποίκων ήρθαν στα Λιβιάδια του Ουρανού και έβαλαν φράχτες και φύτεψαν οπωροφόρα. Μιας και η γη δεν ήταν κανενός, καβγάδισαν κάμποσο για την κατοχή της. Μετά από εκατό χρόνια υπήρχαν είκοσι φαμελιές σε είκοσι μικρά αγροκτήματα στα Λιβιάδια του Ουρανού. Κοντά στο κέντρο της κοιλάδας υπήρχε ένα παντοπωλείο και ταχυδρομείο, και μισό μίλι παραπάνω, δίπλα στο ρυάκι, ένα σχολείο που το είχαν καταπελεκήσει κι είχαν χαράξει απάνω αρχικά.

Οι φαμίλιες επιτέλους ζούσαν ειρηνικά κι ευημερούσαν. Η γη τους ήταν πλούσια κι εύκολη στο δούλεμά της. Τα φρούτα από τα περιβόλια τους ήταν τα καλύτερα που παράγονταν στην κεντρική Καλιφόρνια.

2

Για τους ανθρώπους στα Λιβιάδια του Ουρανού το αγρόκτημα των Μπατλ ήταν καταραμένο, και για τα παιδιά τους ήταν στοιχειωμένο. Κι ας ήταν καλή γη, καλά αρδευμένη κι εύφορη, κανένας στην κοιλάδα δεν την εποφθαλμιούσε, κανένας δεν ήθελε να μείνει στο σπίτι, γιατί όταν έναν τόπο κι ένα σπίτι τα έχουν φροντίσει, τα έχουν αγαπήσει, τα έχουν δουλέψει, και τελικά ερημώνουν, δείχνουν πάντοτε ζοφερά κι απειλητικά. Τα δέντρα που φυτρώνουν γύρω από ένα εγκαταλειμμένο σπίτι είναι πάντοτε σκοτεινά, και οι σκιές που ρίχνουν στη γη σαν να θυμίζουν μορφές.

Εδώ και πέντε χρόνια το αγρόκτημα των Μπατλ έστεκε έρημο. Αγριόχορτα, θαλερά θαρρείς και κάθε μέρα ήταν σχόλη, απαλλαγμένα από το φόβο του τσαπιού, θέριευαν, γίνονταν σωστά δεντράκια. Στο περιβόλι τα οπωροφόρα είχαν ροζιάσει, είχαν κάνει κόμπους, κι ήταν γερά και μπερδεμένα. Τα φρούτα τους αύξαιναν σε ποσότητα και μίκραιναν σε μέγεθος. Βάτα φύτρωναν γύρω από τις ρίζες τους και κατάπιναν τους καρπούς που 'ριχνε ο άνεμος.

Το ίδιο το σπίτι, μια τετράγωνη καλοχτισμένη διώ-

ροφη κατοικία, ήταν όμορφο κι αρχοντικό όταν ακόμα ήταν φρεσκοβαμμένο άσπρο, αλλά η ασυνήθιστη κατοπινή του ιστορία του 'χε δώσει μίαν αβάσταχτη αίσθηση μοναξιάς. Αγριόχορτα στρέβλωναν τα σανίδια στις βεράντες, οι τοίχοι ήταν γκρίζοι από την έκθεσή τους στην κακοκαιρία και στο λιοπύρι. Μικρά αγόρια, τούτοι οι υπολογαγοί του χρόνου στον πόλεμό του ενάντια στα έργα του ανθρώπου, είχαν σπάσει όλα τα παράθυρα κι είχαν πάρει καθετί που μπορούσε να κουβαληθεί. Τα αγόρια πιστεύουν πως κάθε φορητό πράγμα που δεν έχει φανερό ιδιοκτήτη, αν το πάρουν σπίτι τους, μπορεί να 'χει κάποια ψυχαγωγική χρήση. Τα αγόρια είχαν λεηλατήσει το σπίτι, είχαν γεμίσει τα πηγάδια με λογής λογής σκουπίδια, και κατά λάθος, καθώς κάπνιζαν κρυφά αληθινό καπνό μες στην αχυραποθήκη, είχαν κάψει τον αχερώνα. Οι πάντες είπαν ότι η φωτιά είχε μπει από πλάνητες.

Το ερημωμένο αγρόκτημα δε βρισκόταν μακριά απ' το κέντρο της στενής κοιλάδας. Κι από τις δυο μεριές συνόρευε με τα καλύτερα αγροκτήματα στα Λιβάρια του Ουρανού, κείνα που ευημερούσαν πιο πολύ. Ήταν μια χορταριασμένη κηλίδα ανάμεσα σε δυο έξοχα καλλιεργημένες, τερπνές εκτάσεις γης. Οι άνθρωποι της κοιλάδας το θεωρούσαν τόπο ενός παράξενου κακού, γιατί ένα τρομερό συμβάν κι ένα ανεξιχνίαστο μυστήριο είχαν διαδραματιστεί εκεί.

Δυο γενιές των Μπατλ είχαν ζήσει στο αγρόκτημα.

Ο Τζορτζ Μπατλ ήρθε δυτικά το 1863 από τα βόρεια της Πολιτείας της Νέας Υόρκης· ήταν αρκετά νέος όταν έφτασε, σε στρατεύσιμη ηλικία. Η μητέρα του ήταν που του 'χε δώσει τα λεφτά για ν' αγοράσει το αγρόκτημα και να χτίσει εκεί το μεγάλο τετράγωνο σπίτι. Όταν το σπίτι τέλειωσε, ο Τζορτζ Μπατλ έστειλε να φέρουν τη μάνα του για να μείνει μαζί του. Προσπάθησε να έρθει, κείνη η γριά που θαρρούσε πως ο κόσμος έπαυε δέκα μίλια μακριά απ' το χωριό της. Είδε μυθικούς τόπους, τη Νέα Υόρκη, το Ρίο, το Μπουένος Άιρες. Έξω από την Παταγονία πέθανε, και η βάρδια του πλοίου την κήδεψε μες στον γκρίζο ωκεανό, μ' ένα κομμάτι καραβόπανο για φέρετρο και με τρεις κρίκους από καδένα άγκυρας δεμένους ανάμεσα στα πόδια της – αυτήν, που η επιθυμία της ήταν να αναπαυτεί ανάμεσα σε πολυπληθή συντροφιά στο κοιμητήριο της γενέτειράς της.

Ο Τζορτζ Μπατλ έψαξε τριγύρω για μια καλή επένδυση σε μια γυναίκα. Στο Σαλίνας βρήκε τη μισ Μιρτλ Κάμερον, μια τριανταπεντάχρονη γεροντοκόρη που 'χε μια μικρή περιουσία. Η μισ Μιρτλ είχε μείνει στα αζήτητα λόγω της ήπιας τάσης της να παθαίνει κρίσεις επιληψίας, μιας αρρώστιας που τότε ακόμα ονομαζόταν «σεληνιασμός» και σε γενικές γραμμές την απέδιδαν σε θεϊκή δυσμένεια. Ο Τζορτζ Μπατλ ήξερε πως δεν μπορούσε να έχει ό,τι ήθελε. Η Μιρτλ έγινε σύζυγός του, του χάρισε ένα γιο και αφού προσπάθησε δυο φορές να κάψει το σπίτι, την έκλεισαν σε μια μικρή ιδιω-

τική φυλακή με την ονομασία Σανατόριο Λίπμαν, στο Σαν Χοσέ. Πέρασε την υπόλοιπη ζωή της πλέκοντας με βελονάκι, με μπαμπακερό νήμα, μια συμβολική ζωή του Χριστού.

Έπειτα στο μεγάλο σπίτι στο αγρόκτημα των Μπατλ έκαναν κουμάντο μια σειρά από κακότεροτες οικονομοί, σαν αυτές που γυρεύουν άντρα και γράφουν στην αγγελία τους: «Χήρα, 45, ζητεί θέση οικονόμου σε αγρόκτημα. Καλή μαγείρισσα». Μία μία έρχονταν και για λίγες μέρες ήταν γλυκές και θλιμμένες, μέχρι που μάθαιναν για τη Μιρτλ. Έπειτα τριγυρνούσαν στο σπίτι με τα πόδια τους να βροντούν και τα μάτια τους να λάμπουν, νιώθοντας αόριστα σαν να τις είχαν βιάσει.

Ο Τζορτζ Μπατλ ήταν γέρος στα πενήντα, σκυφτός από τη δουλειά, αυστηρός κι αγέλαστος. Τα μάτια του δε σηκώνονταν ποτέ από τη γη που τη δούλευε με τόση υπομονή. Τα χέρια του ήταν σκληρά, μαύρα, σκεπασμένα με μικρές σκισιματιές σαν πατούσα αρκούδας. Και το αγρόκτημά του ήταν όμορφο. Τα δέντρα στο περιβόλι ήταν κλαδεμένα και περιποιημένα, το καθένα ίδιο με τ' άλλα. Τα λαχανικά ήταν ολόφρεσκα και καταπράσινα στις ολόισιες αράδες τους. Ο Τζορτζ φρόντιζε το σπίτι κι είχε έναν ανθόκηπο μπροστά. Το επάνω πάτωμα του σπιτιού δεν είχε κατοικηθεί ποτέ. Τούτο το αγρόκτημα ήταν ένα ποίημα φτιαγμένο από 'ναν άλλο άνθρωπο. Υπομονετικά ετοίμαζε το σκηνικό του και περίμενε τη νύμφη του, τη Σίλβια του. Η Σίλβια δεν

ήρθε ποτέ, όμως εκείνος είχε παρ' όλα αυτά φροντισμένο τον κήπο του, να περιμένει. Όλα κείνα τα χρόνια που ο γιος του μεγάλωνε, ο Τζορτζ Μπατλ του 'δινε ελάχιστη προσοχή. Μονάχα τα οπωροφόρα και οι σειρές τα φρέσκα λαχανικά είχαν σημασία. Όταν ο Τζον, ο γιος του, έφυγε ιεραπόστολος με μια άμαξα, του Τζορτζ δεν του έλειψε καθόλου. Συνέχισε τη δουλειά του, κάθε χρόνο σκύβοντας όλο και πιο πολύ το κορμί του πάνω από τη γη του. Οι γειτόνοι του δεν του μίλαγαν ποτέ, επειδή δε σ' άκουγε ό,τι κι αν του 'λεγες. Τα χέρια του ήταν μόνιμα μισόκλειστα, είχαν γίνει υποδοχές όπου ταίριαζαν τέλεια οι λαβές των εργαλείων. Στα εξήντα πέντε πέθανε από γηρατειά κι από 'να βήχα.

Ο Τζον Μπατλ γύρισε με την άμαξά του για να πάρει το αγρόκτημα. Από τη μητέρα του είχε κληρονομήσει την επιληψία και την τρελή γνώση του Θεού. Η ζωή του Τζον ήταν ταγμένη στη μάχη με τους δαίμονες. Πήγαινε από συνάθροιση σε συνάθροιση, απ' τον έναν καταυλισμό στον άλλον, στριφογυρνώντας τα χέρια του στον αέρα, καλώντας διαβόλους κι έπειτα σαστίζοντάς τους, ξορκίζοντας και μαστιγώνοντας το ενσάρκωμένο κακό. Όταν γύρισε σπίτι, οι δαίμονες συνέχισαν να τον απορροφούν. Οι αράδες τα λαχανικά σπóριασαν, έδωσαν μερικές φορές κι έπειτα νικήθηκαν από τ' αγριόχορτα. Το αγρόκτημα σιγά σιγά υποτάχθηκε στη φύση, όμως οι δαίμονες γίνονταν ολοένα πιο δυνατοί κι επίμονοι.

Για προστασία ο Τζον Μπατλ γέμισε τα ρούχα και

το καπέλο του με μικροσκοπικές σταυροβελονιές μ' άσπρη κλωστή, και έτσι αρματωμένος πολεμούσε τις λεγεώνες του σκότους. Στο γκρίζο σούρουπο τριγυρνούσε στα κλεφτά στ' αγρόκτημα οπλισμένος μ' ένα βαρύ ραβδί. Χυμούσε καταπάνω στα χαμόκλαδα, έριχνε ραβδιές και κραύγαζε κατάρες, ώσπου οι δαίμονες διώχονταν απ' τις κρυψώνες τους. Τη νύχτα ζύγωνε αθόρυβα μέσ' από τις λόγχμες σε μια σύναξη δαιμόνων κι έπειτα ορμούσε άφοβα, χτυπώντας με μανία με τ' όπλο του. Τη μέρα έμπαινε στο σπίτι και κοιμόταν, γιατί στο φως οι διάβολοι δεν έκαναν τη δουλειά τους.

Μια μέρα, μες στο σύθαμπο που βάραινε, ο Τζον πλησίασε αθόρυβα σε μια πασχαλιά στην αυλή του. Έξερε πως μες στο θάμνο κρυβόταν μια μυστική σύναξη δαιμόνων. Όταν βρισκόταν τόσο κοντά ώστε δεν μπορούσαν να του ξεφύγουν, πήδησε όρθιος και χύμηξε καταπάνω στην πασχαλιά κραδαίνοντας το ραβδί του κι ουρλιάζοντας. Ξεσηκωμένο από τα ραβδίσματα, ένα φίδι κροτάλισε νυσταλέα και ύψωσε το πλακουτσό σκληρό κεφάλι του. Ο Τζον πέταξε το ραβδί του κι αναρίγησε, γιατί το ξερό κοφτό κροτάλισμα ενός φιδιού είναι τρομαχτικός ήχος. Έπεσε στα γόνατα και προσευχήθηκε για μια στιγμή. Ξάφνου φώναξε, «Τούτο το σερπετό είναι καταραμένο. Διάβολε, έβγα έξω» κι όρμησε για να τ' αδράξει. Το φίδι τον δάγκασε τρεις φορές στο λαιμό, κει που δεν υπήρχαν σταυροί να τον προστατέψουν. Πάλεψε ελάχιστα και, μέσα σε λίγα λεπτά, ξεψύχησε.

John Steinbeck

ΤΑ ΛΙΒΑΔΙΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

Σε μια εύφορη κοιλάδα μικρών ανθρώπινων ιστοριών, ματαιωμένων ονείρων και αγώνα για τον επιούσιο, ο Μπερτ Μονρό παλεύει να στεριώσει σε μια δουλειά, ο Έντουαρντ Ουίκς κοροϊδεύει τους πάντες πως έχει μια περιουσία που στην πραγματικότητα είναι ανύπαρκτη, ο Τουλαρεσίτο είναι ένας χαρισματικός καθυστερημένος, οι αδελφές Λοπέζ γίνονται «εύκολες» γυναίκες από ανάγκη. Χάρη στην αμεσότητα της γραφής του Στάινμπεκ, ο αναγνώστης συνδέεται με τους ήρωες και τους ακολουθεί στα άλλοτε αποφασιστικά κι άλλοτε δισταχτικά βήματά τους.

Τα *Λιβάδια του Ουρανού* εκδόθηκαν το 1932, όταν ο Τζον Στάινμπεκ ήταν ακόμη ένας σχεδόν άσημος τριαντάχρονος συγγραφέας. Πρόκειται για διηγήματα που εκτυλίσσονται στον ίδιο τόπο κι όπου τα ίδια πρόσωπα επανέρχονται, δίνοντας στο βιβλίο μια χροιά μυθιστορήματος.

ISBN 978-960-569-318-3

9 789605 693183

Κωδ. μηχ/σης 25.064

www.epbooks.gr